

Лекція 8

Тема Початок Української Революції

План

- 1.Більшовицько-російська окупація України.
- 2.Мирний договір УНР із Центральними державами. Вигнання більшовиків із території УНР.
- 3.Похід Петра Болбочана на Крим.

Література:П-1:§22-23;П-2: тема 13; П-3: §17

Електронні підручники:

[Istoriya Ukrainy 10klas Turchenko.pdf](#)

[Istoriya Ukrainy 10klas Pometun.pdf](#)

[10-klas-istorija-ukrajini-vlasov-2018-stand.pdf](#)

[Istoriya Ukrainy 10klas Kulchyckyj.pdf](#)

1.Прийшовши в Україну, більшовики розпочали **процес радянізації** українських земель. Був знищений старий державний апарат і почалося формування органів радянської влади. Вищим державним органом влади був **Центральний Виконавчий комітет рад України**, виконавчим органом ЦВК став **Народний Секретаріат**, а на місцях – губерніях, повітах, містах та селах створювалися тимчасові надзвичайні органи радянської влади – **революційні комітети (ревкоми)**

Центральний Виконавчий Комітет рад України - постійно діючий вищий орган радянської влади в Україні, обраний I Всеукраїнським з'їздом рад у Харкові. Між з'їздами рад ЦВК виконував функції законодавчого, виконавчого, розпорядчого і контролюючого характеру.

Народний секретаріат — виконавчий орган Тимчасового ЦВК Рад України. Сформований у Харкові в січні 1918 року російськими і місцевими більшовиками як український радянський уряд. Складався з 12 секретарів. Засідання секретаріату вела Є. Бош.

Революційні комітети (ревкоми) — тимчасові надзвичайні органи радянської влади, які існували у 1918–1921 рр.; зосереджували всю владу в губерніях, повітах, містах, та сілах.

Основні напрями політики більшовиків полягали в наступному:

- ✓ Націоналізація великих промислових підприємств; встановлення робітничого контролю над виробництвом; підпорядкування промисловості України Вищій раді народного господарства
 - ✓ Поширення на Україні Декрету про землю; відновлення постачання хліба з України до Росії
 - ✓ Ліквідація української грошової системи
 - ✓ Політика розчленування території України на «регіональні республіки»: Донецько-Криворізька, Одеську, Таврійську. Частина українських земель увійшла до Донської республіки
 - ✓ Червоний терор
- Створення робітничо-селянської армії України – Червоного козацтва

2. ЦР розгорнула активну дипломатичну діяльність, спрямовану на збереження незалежності України. **27 січня (9 лютого) 1918 р. в Бресті** між ЦР і країнами німецько-австрійського блоку був підписаний мир (**Брестський мир**):

- Україна вийшла із стану війни із країнами німецько-австрійського блоку;
- Німеччина і Австро-Угорщина зобов'язались надати дипломатичну і воєнну допомогу ЦР у боротьбі з більшовиками і відновити контроль над усією територією УНР.
- ЦР погодилась на введення німецько-австрійських військ в Україну;
- ЦР взяла на себе зобов'язання поставити союзникам велику кількість хліба, м'яса, яєць та інших продуктів.

Росія не мала сил, щоб протистояти Німеччині, а тому підписала мир з країнами Четвертого союзу і змушена була визнати незалежність УНР.

Брест-Литовський договір, незважаючи на його обтяжливі умови, був великим успіхом молодого української дипломатії. Він започаткував міжнародно-правове визнання України як незалежної держави.

Брестський договір визначив долю радянської влади в Україні. 18 лютого розпочався наступ німецько-австрійських військ на Східному фронті. На території України ці війська наступали як союзні з УЦР. Без бою ЦВК рад і Народний Секретаріат залишили Київ.

Протягом лютого-квітня 1918 р. німецько-австрійські війська (450 тис..чол.) окупували всю Україну. Український більшовицький уряд було розпущено. Замість нього було створено **Всеукраїнське бюро для керівництва повстанською боротьбою** проти німецьких окупантів на чолі з М. Скрипником.

7 березня в Києві повернулася ЦР.

Повернувшись в Україну ЦР зосередила увагу на вирішенні наступних питань:

- ✓ Запровадження нового стилю в літочисленні
- ✓ Уведення в обіг національної валюти – гривні
- ✓ Затвердження державного герба – тризуб Володимира Великого
- ✓ Уведення закону про громадянство
- ✓ Скасування приватної власності на землю
- ✓ Підтвердження соціально-економічної політики, що були проголошені III і IV Універсалами

29 квітня 1918 р. відбулося останнє засідання УЦР, де було обрано президентом України М.Грушевського й ухвалено Конституцію УНР:

- Україна мала стати парламентською республікою
- Гарантувалися демократичні права і свободи
- Вищу законодавчу владу в мали здійснювати Всенародні збори, виконавчу – Рада народних міністрів, судову – Генеральний суд

Під час німецько-австрійської окупації України був встановлений жорстокий окупаційний режим. ЦР втрачала реальну владу в Україні, авторитет її падав.

В кінцевому рахунку окупаційні власті розігнали ЦР. Вона проіснувала 13,5 місяців. Головний підсумок – **відтворення державності.**

Причини поразки УЦР		
Ослаблення соціальної бази УЦР (повільність, нерішучість у здійсненні соціально-економічних перетворень відштовхнули селянство, у той час як більшість робітників підтримували більшовиків)	Відсутність належної уваги до воєнної політики, збройного захисту державності (не існувало регулярної і централізованої армії)	Високий рівень організованості та боєздатності більшовицьких військ, успішна тактика боротьби за владу; уміла соціальна політика

3. В середині квітня 1918 року була сформована спеціальна військова група армії УНР – **перша Запорізька дивізія УНР** на чолі з підполковником **П. Ф. Болбочаном**, яка в районі Харкова вирушила на Крим з метою повалення там Радянської влади, встановлення контролю над півостровом і захоплення Чорноморського флоту, який тоді нараховував близько 400 кораблів. Не дивлячись на частковий успіх операції – розгром Радянської Соціалістичної Республіки Тавриди, її основна мета не була досягнута із-за конфлікту з командуванням німецьких військ, введених в Україну на прохання ЦР.

Справа в тому, що коли було проголошено УНР і визначено її територію, Крим не був названий частиною УНР. В січні 1918 року ЦР ухвалила рішення вважати російський Чорноморський флот, який базувався у Севастополі, українським. На флот претендували і німці. Тому на Крим одночасно рушили українські і німецькі війська.

Українські війська захопили частину кораблів і утримували їх всього одну добу. Частину кораблів захопили німці, частина була затоплена.

Українські війська були змушені повернутися на материк. Кримська операція була кульмінацією у змаганнях УНР за Крим.